

MISSTANKE OM BROTT. Det finns inget som heter arresterad i sverige, om du är misstänkt för att ha begått ett brott kan du bli frihetsberövad på följande tre sätt:

Gripa: Beslut fattas av polis. I de flesta fall får du inte vara gripen längre än 6 timmar, det är maxtiden för hur länge du får hållas kvar för förhör utan att vara anhållen. (RB 23:9§) Vid speciella fall, kan polisen hålla dig i ytterligare 6 timmar. Är du under femton år kan du bli hållen som längst i 3 timmar, och vid speciella fall ytterligare 3 timmar. (RB 24:7§) När du blir gripen ska du få veta vilket brott du är misstänkt för och på vilka grunder. (RB 24:9§)

Anhålla: Beslut fattas av åklagare. Anhållen kan du vara i 3 dagar, sedan måste en domstol besluta om du ska häktas eller släppas. Är du anhållen har du i de allra flesta fallen rätt att få en advokat som betalas av staten.

Häkta: Beslut fattas av rätten/domstol. Beslutet som tas inför en domare omprövas var 14:e dag och även om det inte finns någon maxgräns ska det inte överstiga den möjliga längden på eventuella fängelsestraffet. Häktad kan du vara till dess att domstolen anser att du inte kommer fly, begå fler brott, förstöra bevis eller försvåra förundersökningen. Har du inte svenskt medborgarskap kan du löpa större risk att bli häktad då du kan antas ha större flyktrisk.

FÖRHÖR. Förhör hålls för att polisen vill samla information. Du kan bli förhörd som vittne, misstänkt eller brottsutsatt, på plats eller på polisstationen. Om du befinner dig på en plats där ett brott har begåtts kan polisen ta med dig till förhör. (RB 23:8§)

MISSTANKE OM BROTT. Det finns inget som heter arresterad i sverige, om du är misstänkt för att ha begått ett brott kan du bli frihetsberövad på följande tre sätt:

Gripa: Beslut fattas av polis. I de flesta fall får du inte vara gripen längre än 6 timmar, det är maxtiden för hur länge du får hållas kvar för förhör utan att vara anhållen. (RB 23:9§) Vid speciella fall, kan polisen hålla dig i ytterligare 6 timmar. Är du under femton år kan du bli hållen som längst i 3 timmar, och vid speciella fall ytterligare 3 timmar. (RB 24:7§) När du blir gripen ska du få veta vilket brott du är misstänkt för och på vilka grunder. (RB 24:9§)

Anhålla: Beslut fattas av åklagare. Anhållen kan du vara i 3 dagar, sedan måste en domstol besluta om du ska häktas eller släppas. Är du anhållen har du i de allra flesta fallen rätt att få en advokat som betalas av staten.

Häkta: Beslut fattas av rätten/domstol. Beslutet som tas inför en domare omprövas var 14:e dag och även om det inte finns någon maxgräns ska det inte överstiga den möjliga längden på eventuella fängelsestraffet. Häktad kan du vara till dess att domstolen anser att du inte kommer fly, begå fler brott, förstöra bevis eller försvåra förundersökningen. Har du inte svenskt medborgarskap kan du löpa större risk att bli häktad då du kan antas ha större flyktrisk.

FÖRHÖR. Förhör hålls för att polisen vill samla information. Du kan bli förhörd som vittne, misstänkt eller brottsutsatt, på plats eller på polisstationen. Om du befinner dig på en plats där ett brott har begåtts kan polisen ta med dig till förhör. (RB 23:8§)

Polisen eller åklagaren som håller förhöret antecknar allt som sägs och det kan användas under ev huvudförhandling. Tänk på att allt du säger påverkar andras situation och att allt som blir del i en förundersökning blir offentligt när åtal väcks. Den som förhör dig får inte hota dig eller ex lova lägre straff om du berättar. Det är inte en polis som avgör ev straff, det görs långt senare i processen av en domstol. Du har under ett förhör rätt till ett *förhörsvittne*, en person som sitter med som stöd under förhöret. Så länge personen inte påverkar utredningen kan vem som helst vara förhörsvittne; en vän, en juriststudent eller din advokat. (RB 23:10§) Din eller andras eventuella skuld ska bevisas av polisen, du har alltid rätt att svara ex "Inga kommentarer". Du har ingen skyldighet att svara på några frågor alls, och det är inte brottsligt att inte svara. *Mened* är ett brott som bara kan begås av en person som är vittne under en huvudförhandling.

STRAFFÖRELÄGGANDE. En åklagare kan be dig skriva under ett strafföreläggande, det liknar de ordningsböter polisen kan ge när du ex blir stoppad på cykel utan lampor. Detta är som en snabb rättegång, ett sätt att få till en snabb dom kring ett mindre allvarligt brott. Skillnaden från en vanlig process är att det inte blir någon huvudförhandling inför en domstol. Däremot får domen samma innebörd, den uppförs i belastningsregistret och böterna du godkänner genom föreläggandet ska betalas. Det går inte att ta tillbaka eller överklaga ett strafföreläggande med allmänna, vanliga rättsmedel. (RB 48 kap) Du måste inte godkänna ett strafföreläggande, du har alltid rätt att få din sak prövad av en domstol, du har alltså alltid rätt att vägra skriva under.

Polisen eller åklagaren som håller förhöret antecknar allt som sägs och det kan användas under ev huvudförhandling. Tänk på att allt du säger påverkar andras situation och att allt som blir del i en förundersökning blir offentligt när åtal väcks. Den som förhör dig får inte hota dig eller ex lova lägre straff om du berättar. Det är inte en polis som avgör ev straff, det görs långt senare i processen av en domstol. Du har under ett förhör rätt till ett *förhörsvittne*, en person som sitter med som stöd under förhöret. Så länge personen inte påverkar utredningen kan vem som helst vara förhörsvittne; en vän, en juriststudent eller din advokat. (RB 23:10§) Din eller andras eventuella skuld ska bevisas av polisen, du har alltid rätt att svara ex "Inga kommentarer". Du har ingen skyldighet att svara på några frågor alls, och det är inte brottsligt att inte svara. *Mened* är ett brott som bara kan begås av en person som är vittne under en huvudförhandling.

STRAFFÖRELÄGGANDE. En åklagare kan be dig skriva under ett strafföreläggande, det liknar de ordningsböter polisen kan ge när du ex blir stoppad på cykel utan lampor. Detta är som en snabb rättegång, ett sätt att få till en snabb dom kring ett mindre allvarligt brott. Skillnaden från en vanlig process är att det inte blir någon huvudförhandling inför en domstol. Däremot får domen samma innebörd, den uppförs i belastningsregistret och böterna du godkänner genom föreläggandet ska betalas. Det går inte att ta tillbaka eller överklaga ett strafföreläggande med allmänna, vanliga rättsmedel. (RB 48 kap) Du måste inte godkänna ett strafföreläggande, du har alltid rätt att få din sak prövad av en domstol, du har alltså alltid rätt att vägra skriva under.

ERSÄTTNING OCH ANMÄLAN. Om du har varit anhållen eller häktad i mer än 24 timmar, och du blir friad från brottet eller förundersökningen läggs ner, kan du ansöka om ersättning hos JK. Om du har blivit utsatt för misshandel, sexuella trakasserier eller tjänstefel kan du anmäla detta på en polisstation eller genom att ringa dit. Du kan också anmäla en enskild polis agerande eller Polismyndigheten till JO, du måste inte personligen ha varit med om händelsen du anmäler. JO och JK har anmälningsformulär på sina hemsidor.

KONTAKTA OSS!

Om du har frågor eller behov av juridisk rådgivning, är du välkommen att kontakta oss!

VÄNSTERJURISTERNA LUND

vansterjuristernalund@gmail.com
vansterjuristernalund@riseup.net
vansterjuristerna.kadermaskinen.se

RETSHJÄLPEN RUSK

www.rusklaw.dk
kontakt@rusklaw.dk
Telefon: 28 25 53 20

HAFFAKORT

ATT TÄNKA PÅ I KONTAKT MED POLISEN

Vänsterjuristerna & Retshjælpen Rusk
Augusti 2014

ERSÄTTNING OCH ANMÄLAN. Om du har varit anhållen eller häktad i mer än 24 timmar, och du blir friad från brottet eller förundersökningen läggs ner, kan du ansöka om ersättning hos JK. Om du har blivit utsatt för misshandel, sexuella trakasserier eller tjänstefel kan du anmäla detta på en polisstation eller genom att ringa dit. Du kan också anmäla en enskild polis agerande eller Polismyndigheten till JO, du måste inte personligen ha varit med om händelsen du anmäler. JO och JK har anmälningsformulär på sina hemsidor.

KONTAKTA OSS!

Om du har frågor eller behov av juridisk rådgivning, är du välkommen att kontakta oss!

VÄNSTERJURISTERNA LUND

vansterjuristernalund@gmail.com
vansterjuristernalund@riseup.net
vansterjuristerna.kadermaskinen.se

RETSHJÄLPEN RUSK

www.rusklaw.dk
kontakt@rusklaw.dk
Telefon: 28 25 53 20

HAFFAKORT

ATT TÄNKA PÅ I KONTAKT MED POLISEN

Vänsterjuristerna & Retshjælpen Rusk
Augusti 2014

SVENSK LAG

Syftet med detta häfte är att ge en kort överblick över de lagar som rör politiska aktioner i Sverige. Lagen följs inte alltid av ordningsmakten eller personer, och därför kommer situationer som inte förklaras i detta häfte att uppstå. Politisk aktivism följer inte alltid lagen, och därför kan det vara bra att veta vad ex polisen har och inte har laglig rätt till att göra.

Symbolen § betyder paragraf och visar var i lagen just detta regleras. Står det ex (RB 1:1§ 2st) betyder det första kapitlet, första paragrafen, andra stycket i Rättegångsbalken. PL är förkortning för Polislagen.

När särskilda regler gäller för dig som inte har svenskt medborgarskap eller är under 18 år står det angivet.

POLISINGRIPANDEN. Enligt grundlagen måste polisen för att kunna göra något ingripande ha stöd i någon lag. (RF 1:1§) Polisen får bara ingripa om det är nödvändigt för att uppnå syftet, och ingripandet får bara vara så stort att det står i proportion till syftet. Detta kallas *proportionalitetsprincipen*. (PL 8§) Du kan kräva att få veta med stöd av vilken lag som polisen gör något, ex visiterar dig!

FOTA OCH FILMA. Det är lagligt att fotografera och filma poliser, såväl uniformerade som civila, på offentliga platser. Det kan dock vara olagligt, om syftet är att ofreda. Då krävs dels att du har som syfte att ofreda, jävlas med, personen men också att personen känner sig ofredad, kränkt, av detta. Det kan vara bra

SVENSK LAG

Syftet med detta häfte är att ge en kort överblick över de lagar som rör politiska aktioner i Sverige. Lagen följs inte alltid av ordningsmakten eller personer, och därför kommer situationer som inte förklaras i detta häfte att uppstå. Politisk aktivism följer inte alltid lagen, och därför kan det vara bra att veta vad ex polisen har och inte har laglig rätt till att göra.

Symbolen § betyder paragraf och visar var i lagen just detta regleras. Står det ex (RB 1:1§ 2st) betyder det första kapitlet, första paragrafen, andra stycket i Rättegångsbalken. PL är förkortning för Polislagen.

När särskilda regler gäller för dig som inte har svenskt medborgarskap eller är under 18 år står det angivet.

POLISINGRIPANDEN. Enligt grundlagen måste polisen för att kunna göra något ingripande ha stöd i någon lag. (RF 1:1§) Polisen får bara ingripa om det är nödvändigt för att uppnå syftet, och ingripandet får bara vara så stort att det står i proportion till syftet. Detta kallas *proportionalitetsprincipen*. (PL 8§) Du kan kräva att få veta med stöd av vilken lag som polisen gör något, ex visiterar dig!

FOTA OCH FILMA. Det är lagligt att fotografera och filma poliser, såväl uniformerade som civila, på offentliga platser. Det kan dock vara olagligt, om syftet är att ofreda. Då krävs dels att du har som syfte att ofreda, jävlas med, personen men också att personen känner sig ofredad, kränkt, av detta. Det kan vara bra

att ha eventuella polisövergrepp dokumenterade, men tänk på att allt du dokumenterar kan användas som bevis mot dig och andra om polisen får tag på det.

PL 24–OMRÅDE. Polisen kan enligt PL 24§ avgränsa ett område (med hjälp av ex kravallstaket, avspärningsband och infolappar) för att helt hindra folk från att komma in, eller ställa upp särskilda villkor för att du ska få komma in på området. Ett sådant villkor kan vara att du måste identifiera dig. Om du försöker ta dig in på området ändå kan polisen avlägsna dig och ditt försök kan också vara brottsligt, vilket kallas *Ohörsamhet mot ordningsmakten* (Brottsbalken 16:3§).

IDENTIFIERING. Polisen kan vilja identifiera dig i olika situationer, ex vid omhändertagande. Polisen kan, vid avlägsnande, omhändertagande eller gripande, visitera dig för att ta reda på din identitet. (PL 19§) Du måste inte uppge din identitet om de inte har en specifik anledning till det. Polisen får inte ta med dig till polisstationen endast av den anledning att du inte vill identifiera dig. För att få omhändertagande för att identifiera dig måste de ha laga grund, ex att de misstänker att du är efterlyst. Då kan de hålla dig i 6 timmar, eller om det är av synnerlig vikt att identifiera dig i ytterligare 6 timmar. (PL 14§) Du som varken har medborgarskap i sverige eller i ett annat land som ingår i schengensamarbetet, måste visa pass för polisen om de begär det. (*Utlänningslagen* 9:9§) Om du är medborgare i ett annat schengenland, ex danmark, måste du inte visa pass men du behöver ha ID för att visa att du tillhör en kategori som inte behöver visa pass.

att ha eventuella polisövergrepp dokumenterade, men tänk på att allt du dokumenterar kan användas som bevis mot dig och andra om polisen får tag på det.

PL 24–OMRÅDE. Polisen kan enligt PL 24§ avgränsa ett område (med hjälp av ex kravallstaket, avspärningsband och infolappar) för att helt hindra folk från att komma in, eller ställa upp särskilda villkor för att du ska få komma in på området. Ett sådant villkor kan vara att du måste identifiera dig. Om du försöker ta dig in på området ändå kan polisen avlägsna dig och ditt försök kan också vara brottsligt, vilket kallas *Ohörsamhet mot ordningsmakten* (Brottsbalken 16:3§).

IDENTIFIERING. Polisen kan vilja identifiera dig i olika situationer, ex vid omhändertagande. Polisen kan, vid avlägsnande, omhändertagande eller gripande, visitera dig för att ta reda på din identitet. (PL 19§) Du måste inte uppge din identitet om de inte har en specifik anledning till det. Polisen får inte ta med dig till polisstationen endast av den anledning att du inte vill identifiera dig. För att få omhändertagande för att identifiera dig måste de ha laga grund, ex att de misstänker att du är efterlyst. Då kan de hålla dig i 6 timmar, eller om det är av synnerlig vikt att identifiera dig i ytterligare 6 timmar. (PL 14§) Du som varken har medborgarskap i sverige eller i ett annat land som ingår i schengensamarbetet, måste visa pass för polisen om de begär det. (*Utlänningslagen* 9:9§) Om du är medborgare i ett annat schengenland, ex danmark, måste du inte visa pass men du behöver ha ID för att visa att du tillhör en kategori som inte behöver visa pass.

VISITERING. Polisen kan, vid avlägsnande, omhändertagande eller gripande, visitera dig för att söka efter narkotika eller vapen (PL 19§). I Sverige är det både olagligt att ha med sig narkotika och att vara påverkad av det. Du får inte ha med dig kniv eller annat föremål som är ägnat att användas som vapen på offentlig plats. (*Lag om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål*, 1§)

MASKERING. Maskering är att täcka ansiktet med syftet att försvåra identifiering. Det finns ett förbud mot maskering men det gäller bara då det har, eller precis håller på att, uppstå en ordningsstörning i en demonstration eller folksamling på allmän plats. Polisen ska uppge när förbudet börjar gälla. Det är inte förbjudet att maskera sig på ex en demonstration så länge det inte förekommer våld eller skadegörelse vid eller i anslutning till den. Det är inte olagligt att bara ha maskering med sig. Det är aldrig olagligt att täcka ansiktet av religiösa skäl om du gör det till vardags också. Straffskalan för maskering är böter eller fängelse i högst 6 månader. (*Lag om förbud mot maskering* i vissa fall)

FRIHETSBERÖVANDE

STÖRANDE AV DEN ALLMÄNNA ORDNINGEN. Du har enligt grundlagen rätt att demonstrera, utöva mötesfrihet och yttrandefrihet, men om aktiviteterna anses störa den allmänna ordningen (eller hotar att göra det) kan polisen ingripa på följande sätt:

VISITERING. Polisen kan, vid avlägsnande, omhändertagande eller gripande, visitera dig för att söka efter narkotika eller vapen (PL 19§). I Sverige är det både olagligt att ha med sig narkotika och att vara påverkad av det. Du får inte ha med dig kniv eller annat föremål som är ägnat att användas som vapen på offentlig plats. (*Lag om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål*, 1§)

MASKERING. Maskering är att täcka ansiktet med syftet att försvåra identifiering. Det finns ett förbud mot maskering men det gäller bara då det har, eller precis håller på att, uppstå en ordningsstörning i en demonstration eller folksamling på allmän plats. Polisen ska uppge när förbudet börjar gälla. Det är inte förbjudet att maskera sig på ex en demonstration så länge det inte förekommer våld eller skadegörelse vid eller i anslutning till den. Det är inte olagligt att bara ha maskering med sig. Det är aldrig olagligt att täcka ansiktet av religiösa skäl om du gör det till vardags också. Straffskalan för maskering är böter eller fängelse i högst 6 månader. (*Lag om förbud mot maskering* i vissa fall)

FRIHETSBERÖVANDE

STÖRANDE AV DEN ALLMÄNNA ORDNINGEN. Du har enligt grundlagen rätt att demonstrera, utöva mötesfrihet och yttrandefrihet, men om aktiviteterna anses störa den allmänna ordningen (eller hotar att göra det) kan polisen ingripa på följande sätt:

Avvisa: Polisen beordrar dig att lämna platsen eller ger inte tillträde till en viss plats. (PL 13§)

Avlägsna: Polisen för bort dig handgripligen, kortvarigt och kort sträcka. Polisen får visitera dig för att leta efter vapen eller ta reda på vem du är. (PL 13§)

Omhänderta: Polisen för bort dig från en plats, till en polisstation eller ditt hem. Detta kan de göra ifall de anser att avvisa eller avlägsna inte är tillräckligt. (PL 13§ 2 st) Du har alltid rätt att få veta varför du blir omhändertagen. (PL 15§) Vid omhändertagande enligt PL 13§ får du sitta frihetsberövad som mest 6 timmar, men du ska bli släppt direkt efter förhör. (PL 16 § 2 st) Är du under arton år ska du bli släppt till förälder eller annan lämplig vuxen. (PL 16§) Du kan alltså bli omhändertagen för att du har stört den allmänna ordningen, men ytterligare påföljder (ex åtal eller böter) kommer inte att bli aktuella om det bara är frågan om ett omhändertagande.

Dessa tre ingripanden skall ske i denna nämnda ordning och kan riktas mot en enskild person eller mot en hel folksamling.

BUSSNING. Om en folkmassa anses störa den allmänna ordningen kan polisen frihetsberöva hela gruppen genom ett så kallat *utvidgat avlägsnande*. (PL 13c§) Då samlar polisen ihop en hel grupp personer och kör iväg er i en buss, ofta till en plats långt bort. Polisen måste släppa er senast två timmar efter att ni frihetsberövades. Ni som bussas ska meddelas om varför. (PL 15§)

Avvisa: Polisen beordrar dig att lämna platsen eller ger inte tillträde till en viss plats. (PL 13§)

Avlägsna: Polisen för bort dig handgripligen, kortvarigt och kort sträcka. Polisen får visitera dig för att leta efter vapen eller ta reda på vem du är. (PL 13§)

Omhänderta: Polisen för bort dig från en plats, till en polisstation eller ditt hem. Detta kan de göra ifall de anser att avvisa eller avlägsna inte är tillräckligt. (PL 13§ 2 st) Du har alltid rätt att få veta varför du blir omhändertagen. (PL 15§) Vid omhändertagande enligt PL 13§ får du sitta frihetsberövad som mest 6 timmar, men du ska bli släppt direkt efter förhör. (PL 16 § 2 st) Är du under arton år ska du bli släppt till förälder eller annan lämplig vuxen. (PL 16§) Du kan alltså bli omhändertagen för att du har stört den allmänna ordningen, men ytterligare påföljder (ex åtal eller böter) kommer inte att bli aktuella om det bara är frågan om ett omhändertagande.

Dessa tre ingripanden skall ske i denna nämnda ordning och kan riktas mot en enskild person eller mot en hel folksamling.

BUSSNING. Om en folkmassa anses störa den allmänna ordningen kan polisen frihetsberöva hela gruppen genom ett så kallat *utvidgat avlägsnande*. (PL 13c§) Då samlar polisen ihop en hel grupp personer och kör iväg er i en buss, ofta till en plats långt bort. Polisen måste släppa er senast två timmar efter att ni frihetsberövades. Ni som bussas ska meddelas om varför. (PL 15§)